

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Затверджую
Ректор Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна
_____ Тетяна Кагановська
«__» _____ 2022 р.

ПРОГРАМА КОМПЛЕКСНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

за фахом «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
для студентів спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії»
Освітньо-професійна програма
«Міжнародні відносини»
Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Затверджено на засіданні кафедри
міжнародних відносин,
міжнародної інформації та безпеки
Протокол № 11 від 22. 02. 2022 р.

Затверджено на засіданні науково-
методичної комісії факультету
міжнародних економічних відносин
та туристичного бізнесу
Протокол № 7 від 23. 02. 2022 р.

Затверджено на засіданні Вченої
ради факультету міжнародних
економічних відносин та
туристичного бізнесу
Протокол № 10 від 26. 04. 2022 р.

ДОКУМЕНТ СЕД АСКОД
Сертифікат 58E2D9E7F900307B04000009E3A2500EDECA000
Підписувач Пантелеймонов Антон Віталійович
Дійсний з 17.02.2022 15:51:27 по 17.02.2024 15:51:27

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

0102-177 від 17.05.2022

Програма комплексного атестаційного екзамену за фахом «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» для студентів спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти. Освітньо-професійна програма «Міжнародні відносини».

Укладачі: к. ю. н., доц. Новікова Л.В.;
д. соц. н., проф. Хижняк Л.М.;
к. політ. н. Солових Є. М.;
к. т. н., доц. Харченко І.М;
к. політ. н. Застава І.В.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Комплексний атестаційний екзамен грає важливу роль у завершальній стадії формування і оцінки теоретичної підготовки фахівців.

Комплексний атестаційний екзамен – це комплексна перевірка програмних результатів навчання з фахових дисциплін, визначених освітньо-професійною програмою «Міжнародні відносини» та передбачених відповідним навчальним планом. Він проводиться для студентів 4 курсу денної форми після завершення останнього семестру навчання.

Програма комплексного атестаційного екзамену – це основний науково-методичний документ, що регламентує зміст атестаційного екзамену за фахом. Вона спрямована на забезпечення комплексного підходу до оцінки теоретичної, методичної та практичної підготовки студентів, виявлення ступеня їх підготовки до майбутньої самостійної професійної діяльності.

Мета програми – визначити обсяг і необхідний рівень теоретичних знань, одержаних практичних навиків і вмінь з профільюючих дисциплін освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини».

Комплексний атестаційний екзамен передбачає перевірку досягнення наступних програмних результатів навчання:

ПРН1 – знання про природу, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також про природу та джерела зовнішньої політики держав і діяльність інших учасників міжнародних відносин;

ПРН2 – знання про природу та механізми міжнародних комунікацій;

ПРН3 – знання про природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях;

ПРН4 – розуміння процесу опису та оцінювання міжнародної ситуації, використання різних джерел інформації про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси;

ПРН5 – розуміння принципів використання теоретичних знань з міжнародних відносин, зовнішньої політики, міжнародної безпеки та конфліктів, міжнародної регіоналістики при вирішенні практичних завдань;

- ПРН7– знання основ ведення ділових бесід у сфері міжнародних відносин і зовнішньої політики;
- ПРН8– знання основ ведення фахових дискусій із проблем міжнародних відносин, зовнішньої політики;
- ПРН9– знання основ сучасних інформаційних технологій у сфері міжнародних відносин;
- ПРН10 – збирати, обробляти й упорядковувати великий обсяг інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав;
- ПРН11 – визначати політичні, дипломатичні, безпекові, суспільні, юридичні, економічні й інші ризики у сфері міжнародних відносин та глобальних процесів;
- ПРН12 – проводити дослідження проблем міжнародних відносин із використанням наукових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів;
- ПРН13 – аналізувати та оцінювати концептуальні підходи до вирішення проблем міжнародних відносин та зовнішньої політики;
- ПРН15 – володіти основами ведення ділових бесід у сфері міжнародних відносин і зовнішньої політики;
- ПРН16 – володіти основами ведення фахових дискусій із проблем міжнародних відносин, зовнішньої політики;
- ПРН17 – володіти основами сучасних інформаційних технологій у сфері міжнародних відносин;
- ПРН18 – аналізувати інформацію про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, готувати інформаційні та аналітичні документи, із дотриманням правил їх оформлення;
- ПРН19 – оцінювати події міжнародного життя, процеси в сфері міжнародного співробітництва та міжнародної безпеки, стан взаємодії та конфлікту в міжнародних системах;
- ПРН20 – здійснювати діяльність у дипломатичній та інших суміжних до міжнародного співробітництва сферах;
- ПРН21 – здійснювати самостійні індивідуальні та групові дослідження в сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики, регіонознавства та міжнародних комунікацій, готувати та оприлюднювати звіти про результати досліджень;

ПРН23 – вести ділові бесіди у сфері міжнародних відносин і зовнішньої політики;
ПРН24 – брати участь у фахових дискусіях із проблем міжнародних відносин, зовнішньої політики, поважати точку зору опонентів;
ПРН25 – використовувати сучасні інформаційні технології у сфері міжнародних відносин;
ПРН28 – використовувати сучасні стратегії дипломатичних переговорів;
ПРН29 – застосовувати методи та міжнародного спілкування.

Критерії оцінювання письмових відповідей на комплексному атестаційному екзамені.

Комплексний атестаційний екзамен проводиться по білетах, кожен з яких включає 100 тестових завдань. За кожну вірну відповідь на тестове завдання студент отримує 1 бал. Загальна кількість балів, отримана студентом, переводиться у чотирьохрівневу шкалу оцінювання наступним чином:

- відмінно – 90-100 балів;
- добре – 70-89 балів;
- задовільно – 50-69 балів;
- незадовільно – 0-49 балів.

ПРОГРАМА ЕКЗАМЕНУ

Тестові завдання до комплексного атестаційного екзамену складаються з завдань за наступними дисциплінами:

1. Історія міжнародних відносин
2. Дипломатична та консульська служба
3. Міжнародна інформація
4. Теорія і практика комунікацій
5. Міжнародне публічне право

Основні теми комплексного атестаційного екзамену:

Історія міжнародних відносин

Тема 1. Міждержавні відносини в античному світі.

Політичні та економічні відносини між давньогрецькими полісами в архаїчну епоху. Грецька колонізація Середземного та Чорного морів. Форми міжнародних зв'язків у Давній Греції. Греко-перські війни 499 - 449 рр. до н. е. Зростання протиріч між Афінами та Спартою. Пелопоннеська війна (431 - 404 рр. до н. е.). Захоплення Греції Македонією. Походи Олександра Македонського на Схід та їх наслідки. Зовнішня політика Римської республіки та Римської імперії. Пунічні війни. Експансія Риму у Західну, Центральну Європу, Північну Африку, Близький Схід. Договори з федератами. Середземноморська система міждержавних відносин в VI ст. до н. е. – V ст. н. е.

Тема 2. Міжнародні відносини та зовнішня політика держав Середньовічної Європи.

Велике переселення народів як новий фактор зовнішньої політики. Падіння Західної Римської імперії та утворення нових варварських держав. Зовнішньополітичні доктрини Карла Великого. Утворення та розпад Франкської імперії. Верденська угода. Постверденська Європа у системі міжнародних відносин. Дипломатія сеньйорів. Роль династичних зв'язків у міжнародних відносинах доби Середньовіччя. Зовнішня політика Візантійської імперії. Дипломатія Київської Русі. Арабські завоювання.

Загальна характеристика змін у міжнародних відносинах держав середньовічній Європи у XI-XV ст. Протистояння між папством та німецькими імператорами. Діяльність європейських та візантійських дипломатів. Дипломатична активність духовенства. Ідея «Божого миру». Вплив християнства та лицарства на формування зовнішньополітичних доктрин Середньовіччя. Виникнення національних держав. Хрестові походи. Етапи та завершення реконквісти. Діяльність духовно-лицарських орденів. Посилення боротьби між транснаціональними та національними інтересами. Столітня війна та її міжнародні наслідки. Міжнародне становище Київської Русі. Утворення Галицько-Волинської держави та її відносини із Золотою Ордою, Литвою та Польщею.

Тема 3. Вестфальська система міжнародних відносин.

Головні принципи Вестфальської системи міжнародних відносин (принцип балансу сил, державного суверенітету, дії міжнародного права, пріоритет національних інтересів, рівності прав держав та ін.). Європейська рівновага. Спроби Франції домогтися гегемонії у Європі та світі. Національно-визвольна війна українського народу. Дипломатія Козацької держави. Послаблення Речі Посполитої. Зміцнення Росії. Північна війна та Ніштадтський мирний договір 1721 р. Російська імперія як новий чинник світової політики. Російсько-турецькі війни XVIII ст. Семирічна війна 1756- 8 1763 рр. та її наслідки для Європи і світу. Міжнародні відносини під час боротьби північноамериканських колоній Англії за незалежність. Створення США. Вплив ідей Просвітництва та масонських лож на формування зовнішньополітичних прагнень буржуазії. Занепад дворянсько-династичної дипломатії абсолютних монархій.

Тема 4. Віденська система міжнародних відносин.

Створення Священного Союзу. Вплив на зовнішню політику провідних держав національно-визвольної боротьби народів Латинської Америки, Центральної та Південної Європи. «Східне питання». «Доктрина Монро» і початок експансіонізму США. Зовнішньополітичні наслідки європейських революцій 1848-1849 рр. та Кримської війни. Національно-визвольні та національно-об'єднавчі рухи у світі в середині та третій чверті XIX ст. Утворення дуалістичної Австро-Угорщини. Об'єднання Італії. Франко-пруська війна та об'єднання Німеччини. Союз Трьох імператорів. Балканське питання та русько-турецька війна 1877-1878 рр. Сан-Стефанський мирний договір та Берлінський конгрес. Колоніальна політика європейських країн та зростання колоніальних та континентальних протиріч. Троїстий Союз 1882 р. Російсько-французький союз 1891-1893 рр.

Тема 5. Версальсько-Вашингтонська і Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин.

Версальський договір з Німеччиною. Мирні угоди з союзниками Німеччини. Переділ світу. Створення Ліги Націй. Репараційне питання. Боротьба держав за панування на Тихому океані. Вашингтонська конференція 1921-1922 рр. Договори «чотирьох», «п'яти» та «дев'яти». Протиріччя Версальсько-Вашингтонської системи. Особливості міжнародних відносин у 20-х рр. Генуезька конференція. Рапальський договір. Гаазька конференція. Міжнародне визнання СРСР. Протиріччя на Близькому Сході. Лозаннська конференція. Локарнські угоди. Проблема репарацій. Плани Дауеса та Юнга. Пакт Бріана-Келлога.

Кримська (Ялтинська) конференція. Поразка і капітуляція Німеччини. Конференції у Сан-Франциско та Потсдамі. Міжнародні відносини у Азійсько-Тихоокеанському регіоні під час війни Беззастережна капітуляція Японії. Головні підсумки Другої світової війни. Ялтинсько-Потсдамський порядок у системі повоєнної біполярності світу. Проблеми повоєнного врегулювання в Європі та на Далекому Сході.

Дисципліна «Дипломатична та консульська служба»

Тема 1. Вимоги до професії дипломата. Дипломатичні ранги.

Перелік знань, які належать до кола функціональних обов'язків дипломата: спеціальні, професійні навички, особисті якості. Дипломатія і стратегічна розвідка.

Дипломатичні класи та ранги. Дипломатичні ранги, які вживаються в діяльності української дипломатичної служби. Правова процедура їх присвоєння.

Тема 2. Порядок визнання держав, встановлення дипломатичних відносин та їх завершення.

Встановлення дипломатичних відносин. Сутність дипломатичного представництва держави. Процедура відкриття дипломатичного представництва. Глава дипломатичного представництва, його завдання та функції.

Тема 3. Дипломатичне представництво, його організація і форми роботи. Дипломатичне листування.

Особливості функціонування та завдання дипломатичного представництва. Персонал дипломатичного представництва. Розташування дипломатичного представництва. Структура дипломатичного представництва, функції його відділів.

Тема 4. Дипломатія – інститут та інструмент зовнішньої політики України.

Поняття та завдання дипломатичної служби. Функції та система органів дипломатичної служби. Персонал дипломатичної служби. Міністерство закордонних справ України: поняття, функції та структура, Департамент консульської служби, представництва МЗС на території України. Закордонні дипломатичні установи України. Функціональні місії у складі посольств. Постійні представництва України при міжнародних організаціях.

Тема 5. Консульська служба. Задачі й функції консульських установ за кордоном стосовно громадян України.

Поняття, завдання та система органів консульської служби України. Функції та структура консульської установи. Головна місія консульств. Особливості роботи консульських установ у прикордонній зоні з ЄС. Здійснення нотаріальних дій та легалізація документів.

Дисципліна «Міжнародна інформація»

Тема 1. Основні поняття міжнародних інформаційних відносин.

Міжнародні інформаційні відносини. Глобальне інформаційне суспільство. Глобальна інформаційна інфраструктура. Міжнародний інформаційний простір. Міжнародний обмін інформацією. Міжнародна інформаційна політика. Формування міжнародних інформаційних відносин як спеціалізованої галузі міжнародного співробітництва. Основні поняття міжнародних інформаційних відносин. Принципи міжнародних інформаційних відносин. Суб'єкти та об'єкти

міжнародних інформаційних відносин. Проблема асиметрії інформаційного розвитку та «інформаційний розрив».

Тема 2. Інформаційна парадигма глобального розвитку.

Концептуальні підходи до вивчення феномену глобалізації комунікації. Наукові теорії трансформації міжнародних відносин на основі феномену глобалізації комунікації. Теоретичні і прикладні аспекти становлення та розвитку глобального інформаційного суспільства. Моделі становлення інформаційного суспільства. Міжнародні, регіональні та національні стратегії побудови інформаційного суспільства.

Тема 3. Міжнародна інформаційна діяльність. Інформаційна діяльність світових та регіональних міжнародних організацій.

Міжнародна інформаційна діяльність: поняття, види та її основні напрями. Мета та функції міжнародної інформаційної діяльності. Міжнародні договори і угоди в галузі інформації. Роль міжнародної інформації в системі ООН. Діяльність Комітету ООН з інформації. Основні функції Департаменту суспільної інформації ООН. Діяльність інформаційних центрів ООН. Роль ЮНЕСКО у вирішенні світових інформаційних проблем. Стратегії ЮНЕСКО у галузі інформації і комунікації.

Тема 4. Інформаційні війни.

Виникнення терміну «інформаційна війна». Стратегічне інформаційне протиборство. Завдання і мета інформаційних війн. Методи і способи ведення інформаційних війн. Історія розвитку технології ведення інформаційної війни. Покоління сучасних інформаційних війн. Види інформаційних війн: психологічна війна, кібервійна, мережева війна, ідеологічна диверсія тощо. Форми ведення інформаційної боротьби у сучасних інформаційних війнах.

Тема 5. Інформаційна безпека.

Поняття та сутність інформаційної безпеки країни. Механізм забезпечення національної інформаційної безпеки. Державна політика України в сфері національного інформаційного простору. Національні інтереси в інформаційній сфері. Політика формування національного інформаційного простору. Інформаційна безпека у сучасному світі. Стратегія інформаційної безпеки. Класифікація інформації за ступенем її таємності. Міжнародний аспект захисту інформації.

Дисципліна «Міжнародне публічне право»

Тема 1. Поняття, правова природа міжнародного публічного права.

Особливості сучасного етапу функціонування міжнародного права: державні інтереси, політика та міжнародне право; міжнародне право та процеси глобалізації.

Поняття міжнародного публічного права. МПП як особлива правова система. Основні елементи системи міжнародного публічного права. Предмет, об'єкт і метод міжнародного публічного права; функції міжнародного права. Норми міжнародного публічного права. Кодифікація та прогресивний розвиток

міжнародного публічного права. Теорії співвідношення міжнародного і національного права.

Джерела міжнародного права: поняття, види. Поділ джерел міжнародного права на головні (міжнародний договір та міжнародний звичай) і допоміжні (рішення міжнародних організацій, рішення судових інституцій, доктрина міжнародного права). Міжнародний договір. Міжнародний звичай. Основні принципи міжнародного права. Рішення міжнародних органів та організацій. Рішення міжнародних судів та трибуналів. Доктрина міжнародного права.

Тема 2. Суб'єкти міжнародного публічного права.

Поняття та класифікація суб'єктів міжнародного права; держава як основний суб'єкт міжнародного права; міжнародні міжурядові організації; питання міжнародної правосуб'єктності транснаціональних компаній. Фізична особа в міжнародному праві.

Міжнародно-правове визнання держав. Основні теорії визнання; види і форми міжнародного визнання; практика застосування інституту визнання в сучасних міжнародних відносинах.

Поняття правонаступництва у міжнародному публічному праві; підстави правонаступництва; види і форми правонаступництва держав; правонаступництво держав щодо міжнародних договорів; міжнародно-правове регулювання правонаступництва держав щодо державної власності, державних архівів, державних боргів.

Тема 3. Територія та населення у міжнародному публічному праві.

Поняття і види територій у МПП. Способи придбання державної території. Склад і юридична природа державної території. Державні кордони. Міжнародна територія загального користування. Територія зі змішаним режимом. Правовий режим Арктики. Міжнародно-правовий режим Антарктики. Території з особливим правовим режимом. Поняття й основні категорії населення. Міжнародно-правові питання громадянства. Подвійне та множинне громадянство. Особи без громадянства (апатриди). Статус іноземних громадян. Статус біженців і вимушених переселенців.

Тема 4. Відповідальність у міжнародному публічному праві, міжнародне гуманітарне та міжнародне кримінальне право.

Поняття, підстави та ознаки міжнародно-правової відповідальності. Ознаки міжнародного правопорушення. Види міжнародних правопорушень. Види й форми міжнародно-правової відповідальності. Матеріальна і нематеріальна (політична) відповідальність. Форми відшкодування: реституції, репарації, субституції та ін..

Поняття і джерела міжнародного гуманітарного права. Основні інститути міжнародного гуманітарного права. Збройні конфлікти в сучасному світі та їх класифікація. Міжнародні збройні конфлікти і збройні конфлікти міжнародного характеру – критерії їх розмежування. Учасники збройних конфліктів. Захист жертв війни.

Поняття міжнародного кримінального права. Принципи та джерела міжнародного кримінального права. Міжнародний злочин та його ознаки. Міжнародно-правова відповідальність держави за міжнародні злочини. Поняття

злочинів міжнародного характеру. Відмінність злочинів міжнародного характеру від звичайних кримінальних злочинів і від міжнародних злочинів, критерії розмежування. Співробітництво держав у боротьбі зі злочинами міжнародного характеру та його основні міжнародно-правові форми: укладання договорів, участь у міжнародних організаціях.

Тема 5. Мирні засоби вирішення міжнародних спорів та право міжнародної безпеки.

Мирне вирішення міжнародних спорів – один з основних принципів міжнародного права; поняття міжнародного спору та ситуації; види мирних засобів, передбачені Статутом ООН; міжнародні переговори; консультації; міжнародні слідчі і погоджувальні комісії; добрі послуги і посередництво. Вирішення спорів у міжнародних судових органах.

Поняття права міжнародної безпеки; цілі та принципи права міжнародної безпеки. Міжнародно-правові засади універсальної та регіональної систем колективної безпеки. Миротворчі операції ООН. Регіональні міжнародні організації; ОБСЄ; НАТО; роззброєння; контроль за роззброєнням; заходи зміцнення довіри.

Дисципліна «Теорія і практика комунікацій»

Тема 1. Витоки та основні підходи до теорії комунікації

Експансія комунікативних технологій у сучасному світі. Основні значення поняття «комунікація». Інформація і комунікація. Інформаційно-комунікативна індустрія як соціальний інститут. Схема, елементи комунікації. Джерела інформації та носії. Основні функції комунікації. Процес розвитку засобів комунікації.

Уявлення про комунікацію як про процес і структуру. Структурні моделі комунікації. Перші підходи до розуміння комунікацій. Сучасні теорії комунікації. Інтераціоналістський підхід до розуміння соціальної комунікації. Технократична група теорій комунікації.

Тема 2. Процес комунікації. Моделі комунікації

Процес комунікації та його елементи. Одиниці аналізу комунікації. Основні поняття і терміни, використовувані для аналізу комунікативного процесу та його елементів. Кодування і декодування в масово-комунікаційних процесах. Комунікатори і комуніканти як суб'єкти комунікації. Комунікатори як творці інформаційних продуктів. Типи комунікаторів.

Структурні моделі комунікації. Специфіка моделі комунікації за Лассуеллом.

Тема 3. Комунікативні бар'єри

Поняття «комунікативні бар'єри». Множинність класифікацій комунікативних бар'єрів. Технології подолання комунікативних бар'єрів.

Тема 4. Види комунікації: вербальна, невербальна, паравербальна
Вербальна комунікація: форми, контексти. Стратегії вербального впливу.

Невербальна комунікація, її сутність та види. Невербальні компоненти комунікації. Види невербальної комунікації: кінетика, проксеміка, хронеміка, окулістика, такесика та сенсорика. Невербальні компоненти комунікації: погляд, дотики, жести. Способи взаємозв'язку між вербальною і невербальною комунікацією.

Сутність і засоби паравербальної комунікації.

Тема 5. Рівні комунікації

Загальна характеристика та особливості міжособистісних, групових, масових, публічних, організаційних комунікацій.

Джерело, канал, час передачі повідомлення, характер регулювання соціальних комунікацій за різними рівнями.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО КОМПЛЕКСНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Дисципліна «Історія міжнародних відносин»

1. Зовнішня політика Афінської держави.
2. Зовнішня політика Олександра Македонського.
3. Зовнішня політика Риму за часів республіки.
4. Основні напрямки зовнішньої політики Римської імперії.
5. Римська імперія та варвари.
6. Хрестові походи, релігійні війни – ключовий елемент міжнародних відносин.
7. Зовнішня політика Північно-Східної Русі у XII – XIII ст..
8. Дипломатія Золотої орди.
9. Утворення Московської держави та її зовнішня політика.
10. Тридцятилітня війна в Європі, як каталізатор створення Вестфальської системи міжнародних відносин.
11. Вплив французької революції на європейські міжнародні відносини.
12. Основні етапи й особливості Віденської системи.
13. Фактори, що зумовили зміни в європейському балансі сил протягом XVIII ст.
14. Ключові проблеми і наріжні питання міжнародних відносин європейських країн XIX ст.
15. Вплив на міжнародні відносини революцій 1848 – 1849 рр. в Європі.
16. Утворення Німецької імперії та зовнішня політика Бісмарка.
17. Версальська система міжнародних відносин.
18. Створення Ліги націй; міжнародні відносини в атлантичнотихоокеанському регіоні.
19. Основні елементи «політики умиротворення агресора».
20. Основні характеристики й особливості Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин.

Дисципліна «Дипломатична та консульська служба»

1. Становлення й розвиток дипломатії та дипломатичної служби в Україні.
  2. Центральні (внутрішні) конституційні органи зовнішніх зв'язків, їх завдання та функції.
  3. Закордонні органи зовнішніх зв'язків, їх види та особливості їхньої практичної діяльності.
  4. Спеціалізовані органи зовнішніх зв'язків. Особливості їх функціонування.
  5. Порядок та процедура призначення посла та консула на посаду.
  6. Роль і значення постійних представництв при міжнародних організаціях.
- Структура і персонал. Привілеї та імунітети.
7. Поняття й види міжнародних конференцій та нарад. Організація їх роботи.
  8. Структура та методи роботи Міністерства закордонних справ України.
  9. Розкрити значення «імунітет від юрисдикції».
  10. Розкрити поняття «особиста недоторканність».
  11. Види й структура дипломатичних представництв за кордоном.
  12. Персонал дипломатичних представництв та його категорії. Дипломатичні ранги України.
  13. Функції дипломатичних представництв, принципи і засоби їх виконання.
  14. Особисті привілеї та імунітети персоналу дипломатичного представництва: повні і обмежені.
  15. Особливості встановлення консульських відносин. Призначення консульської служби, її цілі і завдання.
  16. Початок і завершення консульської місії.
  17. Процедура призначення консула в посаду.
  18. Консульські установи: їх класифікація, правової статус і особливості діяльності.
  19. Обов'язки посадових осіб консульського представництва.
  20. Структура дипломатичного представництва за кордоном.

Дисципліна «Міжнародна інформація»

1. Основні риси інформаційної цивілізації.
2. Суб'єкти та об'єкти інформаційних відносин.
3. Основні види інформаційної діяльності.
4. Види інформації за змістом.
5. Міжнародна інформаційна діяльність.
6. Міжнародний інформаційний простір.
7. Визначення міжнародної інформації та її функції.
8. Визначення джерел інформації.
9. Класифікація джерел інформації.
10. Міжособистісні джерела інформації.
11. Опосередковані джерела інформації.
12. Джерела загального характеру.
13. Джерела спеціальної та персональної інформації.
14. Закриті та конфіденційні джерела інформації.
15. Основні принципи міжнародного інформаційного права.

16. Міжнародні документи, які гарантують права людини на інформацію.
17. Поняття інформаційної безпеки.
18. Міжнародна інформаційна безпека.
19. Основні напрями міжнародного співробітництва в області забезпечення інформаційної безпеки.
20. Поняття інформаційної зброї.

Дисципліна «Міжнародне публічне право»

1. Міжнародне публічне право як особлива система права.
2. Міжнародне і внутріньодержавне право.
3. Поняття, види, сутність норм міжнародного публічного права.
4. Основні принципи сучасного міжнародного права, їх застосування..
5. Джерела міжнародного публічного права.
6. Поняття та класифікація суб'єктів МПП. Держава як основний суб'єкт.
7. Питання міжнародної правосуб'єктності міжнародних міжурядових організацій, транснаціональних корпорацій.
8. Поняття визнання та його юридичне значення.
9. Теорії визнання: конститутивна і декларативна. Форми визнання: de facto; de jure; ad hoc.
10. правонаступництво в міжнародному праві. Об'єкти правонаступництва.
11. Поняття, види територій у міжнародному праві.
12. Поняття й основні категорії населення. Міжнародно-правові питання громадянства.
13. Поняття та підстави міжнародно-правової відповідальності. Види й форми міжнародно-правової відповідальності.
14. Поняття і джерела міжнародного гуманітарного права. Принципи міжнародного гуманітарного права.
15. Принципи та джерела міжнародного кримінального права.
16. Міжнародний злочин та його ознаки. Поняття злочинів міжнародного характеру
17. Поняття, джерела та принципи права мирного вирішення спорів. Поняття міжнародного спору.
18. Характеристика мирних засобів урегулювання міжнародних спорів.
19. Поняття права міжнародної безпеки; цілі та принципи права міжнародної безпеки.
20. Міжнародно-правові засади універсальної та регіональної систем колективної безпеки.

Дисципліна: «Теорія і практика комунікацій»

1. Основні значення поняття «комунікація».
2. Схема, елементи комунікації.
3. Основні функції комунікації.
4. Процес розвитку засобів комунікації.

5. Уявлення про комунікацію як про процес і структуру.
6. Структурні моделі комунікації.
7. Перші підходи до розуміння комунікацій.
8. Сучасні теорії комунікації.
9. Поняття «комунікативні бар'єри». Множинність класифікацій комунікативних бар'єрів.
10. Технології подолання комунікативних бар'єрів.
11. Вербальна комунікація: форми, контексти.
12. Стратегії вербального впливу.
13. Невербальна комунікація, її сутність та види.
14. Невербальні компоненти комунікації. Види невербальної комунікації: кінетика, проксеміка, хронеміка, окулістика, такесика та сенсорика.
15. Невербальні компоненти комунікації: погляд, дотики, жести.
16. Способи взаємозв'язку між вербальною і невербальною комунікацією.
17. Сутність і засоби паравербальної комунікації.
18. Загальна характеристика міжособистісних, групових, масових, публічних, організаційних комунікацій.
19. Особливості міжособистісних, групових, масових, публічних, організаційних комунікацій.
20. Джерело, канал, час передачі повідомлення, характер регулювання соціальних комунікацій за різними рівнями.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Дисципліна « Історія міжнародних відносин»

1. Брусиловська О. І. Історія міжнародних відносин (сер. III тис. до н. е. – сер. XVII ст. н. е.): навч.-метод. посіб. Одеса: Одеськ. нац. ун-т імені І. І. Мечникова, 2013. 188 с.
2. Григор'єва Т. Історія дипломатії: від давнини до кінця XVIII ст. Київ : Видавн. дім «Києво-Могилянська Академія», 2014. 177 с.
3. Коппель О. А., Пархомчук О. С. Міжнародні системи. Світова політика. — К., 2001. — 904 с.
4. Зінченко А. Л. Історія дипломатії: від давнини до Нового часу . К.: Проза, 2005. 560 с.
5. Кіссінджер Г. Світовий порядок. Роздуми про характер націй в історичному контексті Г. Кіссінджер. Київ, 2017. 320 с.
6. Колісніченко А.І. Історія держави і політико-правових вчень Стародавньої Греції та Риму: Навч. посіб. для студ. вищ. закл. освіти, що навч. за напрямом політологія та правознавство. Миколаїв : Видавництво МФ НаУКМА, 2002. — 274с.
7. Коппель О., Пархомчук О., Міжнародні відносини XX ст. Навчальний посібник. Київ, 2019. 390 с.

8. Ластовський В. Історія держави і права зарубіжних країн / В. Ластовський. – Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2017. – 195 с.
9. Міжнародні системи і глобальний розвиток : підручник / Кер. авт. колективу О.А. Коппель; за ред. Л.В. Губерського, В.А. Манжолі. - К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2008. - 606 с.
10. Nicol D. Byzantium and Venice: a study in diplomatic and cultural relations. –Cambridge University Press, 1992.
11. War, peace, and world orders in European history / Ed. by Anja V. Hartmann and Beatrice Heuser. – Routledge Press, 2001.
12. Malchow H. LeRoy History and International Relations: From the Ancient World to the 21st Century. Bloomsbury Academic. 2020.

Дисципліна «Дипломатична та консульська служба»

1. Григор'єва Т. Історія дипломатії: від давнини до кінця XVIII ст. : навч. посіб., Нац ун-т «Києво-Могилянська академія», 2014. 176 с.
2. Гуменюк Б.І., Щерба О.В. Сучасна дипломатична служба: навч. посібник. Київ: Видав-во «Либідь», 2010. 255 с.
3. Гуменюк Б. І. Основи дипломатичної і консульської служби: навч. посібник. Київ: Либідь, 2004. 248 с.
4. Макаренко Є. А., Рижков М. М., Ожеван М. А. Інноваційна дипломатія XXI століття: колективна монографія. Київ: Центр вільної преси, 2012. 408 с.
5. Репецький В. М. Дипломатичне і консульське право: підручник. 2-ге вид. Київ: Знання, 2006. 372 с.
6. Сардачук П. Д., Кулик О. П. Дипломатичне представництво: організація і форми роботи: навч. Посібник. Київ: Україна, 2001. 176 с.
7. Сагайдак О.П., Сардачук П.Д. Посольство і консульство: організація і форми роботи: навч. посібник. ПНУ ім. Стефаніка, ЛНУ ім. І. Франка. Київ: Знання, 2014. 317 с.
8. Сагайдак О.П. Дипломатичний протокол та етикет. Київ: Знання, 2010. 398 с.
9. Слабченко Є. Дипломатична історія України. Київ: Кліо, 2016. 496 с.
10. Тимошенко Н.Л. Ділова культура дипломата: навч. посіб. Київ: Знання, 2014. 199 с.
11. Федчишин С.А. Дипломатичне представництво України за кордоном: сучасні проблеми організації та правового забезпечення: монографія. Харків: ФІНН, 2011. 264 с.

Дисципліна «Міжнародна інформація»

1. Міжнародна інформація: терміни і коментарі: навч. посіб. / Є.А. Макаренко [та ін.]; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. К: Центр вільної преси, 2016. 518 с.

2. Харченко І. М. Проблеми побудови консолідованих стратегій управління корпоративною інформаційною безпекою в регіоні ЕМЕА / С.В. Лубенець, І.М. Харченко, Л.В. Новікова // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна Серія: «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм». 2021. Вип. 14. С. 24-35.
3. Шуляк А.М. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах: навч. посіб. 2-е вид., перероб. і доп. Луцьк: Вежа-друк, 2020. 274 с.
4. Глосарій: навчальний енциклопедичний словник-довідник з питань інформаційної безпеки / за заг. редакцією проф. А.М. Шуляк., 2019. 580 с.
5. Карпчук Н.П. Міжнародна інформація та суспільні комунікації: навч. посіб. для студ. закл. вищ. Освіти. Луцьк, 2018. 514 с.
6. Харченко І. М. Основні засоби інформаційного протиборства та інформаційної війни як явища сучасного міжнародного політичного процесу / І.М. Харченко, С.О. Сапогов, В.М. Шамраєва, Л.В. Новікова // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Серія: Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм. 2017. Вип. 6. С. 77-81.
7. Варенко В.М. Інформаційно-аналітична діяльність. К.: Талком, 2014. 416 с.
8. Захарова В.І. Основи інформаційно-аналітичної діяльності. К.: «Центр учбової літератури», 2013. 336 с.
9. Муковський І.Т. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах: Навч. посіб. / Муковський І.Т., Міщенко А.Г., Шевченко М.М. К.: Кондор, 2012. 224 с.
10. Актуальні проблеми формування та розвитку європейського інформаційного простору: кол. моногр. / за заг. ред. Є.Б. Тихомирової. Луцьк: ВМА «Терен», 2012. 354 с
11. Запорожець О.Ю. Міжнародна інформація. Конспект лекцій. К.: Центр вільної преси, 2010. 38 с.
12. Боднар І. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах. Навчальний посібник для самостійного вивчення курсу. Л.: Видавництво Львівської комерційної академії, 2007. 280 с.
13. Кудрявцева С.П., Колос В.В. Міжнародна інформація. Навчальний посібник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2005. 400 с.
14. Боднар І. Р. Інформаційна безпека як основа національної безпеки. Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/141443493.pdf> (дата звернення: 17.02.2022).
15. Доктрина інформаційної безпеки України. Режим доступу: <https://mkip.gov.ua/ru/documents/100.html> (дата звернення: 17.02.2022).
16. Про інформаційні агентства: Закон України. Відомості Верховної Ради України. 1996. №47. С. 57-60.
17. Про інформацію: Закон України. Відомості Верховної Ради України. 1992. №48. С.1227-1462.

18. Про науково-технічну інформацію: Закон України. Відомості Верховної Ради України. 1993. №33. С. 843-851.

Дисципліна «Міжнародне публічне право»

1. Сироїд Т.Л. Міжнародне публічне право: підручник. Харків: Право, 2020. 648 с.
2. Сироїд Т. Л., Фоміна Л. О. Міжнародний захист прав людини: навчальний посібник. Харків : Право, 2019. 310 с
3. Буткевич В.Г. Міжнародне право. Основи теорії: підручник / за ред. В. Г. Буткевича. – Київ: Либідь, 2002. – 608 с.
4. Буткевич О.В. Історія міжнародного права: підручник – Київ: Ліра, 2013. 416 с.
5. Міжнародне публічне право: підручник: у 2 т.; за заг. ред. В. В. Мицика. Харків: Право, 2018–2019.
6. Міжнародне публічне право: підручник: у 3 т.; за заг. ред. В. Ф. Антипенка. Київ: НАУ, 2012–2013.
7. Міжнародне публічне право: підручник; за ред. В. М. Репецького. Київ: Знання, 2012. 437 с.
8. Теорія міжнародного права: навчально-методичний посібник: за ред. завідувача кафедри міжнародного та європейського права О. В. Бігняка. Херсон : Видавництво «Гельветика», 2020. 224 с.
9. Войціховський А. В. Міжнародне право: підручник. Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2020. 544 с.
10. Кононенко В.П., Новікова Л.В. Вплив регіональних збройних конфліктів на міжнародну екологічну безпеку. *Альманах міжнародного права*. 2020. № 24. С. 214-221.
11. Кононенко В.П., Новікова Л.В. Фінансування тероризму – загроза для міжнародних відносин. Практика Міжнародного Суду ООН та Суду ЄС. *Вісник Харківського нац. універ. ім. В.Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм»*. 2018. № 7. С. 55-59.

Дисципліна «Теорія і практика комунікацій»

1. Бистрицький Є., Пролеєв С., Зимовець Р. Комунікація і культура в глобальному світі. К.: Дух і літера, 2020. 416 с.
2. Богомаз К. Ю. Методологічні орієнтири вивчення соціальних комунікацій в умовах інформаційного суспільства: монографія / К. Ю. Богомаз, Ю. С. Кравцов; Дніпров. держ. техн. ун-т. Кам'янське: ДДТУ, 2019. 163 с.
3. Гаврилюх Н. Феномен соціальної комунікації в інформаційному суспільстві [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ena.lp.edu.ua>. – Назва з екрана.
4. Даниленко С. І. Громадянський вимір комунікаційної революції: Модернізація суспільних комунікацій від друкарського верстата до соціальних мереж. Моногр. Київ: ІМВ. 2010. 310 с.
5. Досенко А. Комунікаційні платформи: сучасне бачення. *Соціальні комунікації: теорія і практика*. 2021. № 12(1). С. 101–110.

6. Ефективна комунікація в запитаннях та відповідях. Режим доступу: <https://i.factor.ua/journals/ot/2019/august/issue-16/1/article-70333.html>.
7. Зернецька О. В. Глобальна комунікація / НАН України, Ін-т всесвіт. історії. Київ: Наук. думка, 2017. 348 с.
8. Нечаєнко Т. В. Теоретичні засади дослідження мовної комунікації: культурологічний аспект. *Альманах «Культура і сучасність»*. 2018. № 2. С. 48-52.
9. Почепцов Г. Від покемонів до гібридних війн: нові комунікативні технології ХХІ століття Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2017. 260 с.
10. Пугач Л. Ю. Соціально-комунікаційні складові комунікативної моделі. *Молодий вчений*. 2019. № 1 (65). С. 150-156.
11. Хамітов Н. В. Комунікація // *Енциклопедія Сучасної України: електронна версія [онлайн]* / гол. редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=4422.
12. Холод О. Соціальні комунікації: тенденції розвитку: навч. посіб. 2-ге вид., переробл. і доп. К.: Видавництво «Білий Тигр», 2018. 370 с.
13. Храбан Т., Храбан І. Комунікативно-компенсаторні процеси в соціальних мережах. *Соціальні комунікації: теорія і практика*. 2020. № 11(2). С. 58–69.
14. Чекмишев О. В. Методи конвертованих досліджень соціальних комунікацій: монографія. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2011. 336 с.
15. Шляхи підвищення ефективності функціонування соціальних комунікацій в умовах посилення глобальних інформаційних впливів / [В. Горovий та ін.]; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ: Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2018. 276 с.